

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta (HE 130/2024 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 13/2024 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Laura Terho, sosiaali- ja terveysministeriö
- asiantuntija Julia Kinnunen, sosiaali- ja terveysministeriö
- kehittämisneuvos Arne Kinnunen, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Hanna Leivo, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Arto Hietanen, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Nina Immonen, Tuomioistuinvirasto
- käräjätuomari Pekka Päivänsalo, Helsingin käräjäoikeus
- valtionsyyttäjä Pia Mäenpää, Syyttäjälaitos
- julkinen oikeusavustaja Oili Aalto, Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
- rikostarkastaja Heidi Niemi, Itä-Uudenmaan poliisilaitos
- osallisuusjohtaja Johanna Seppälä, Helsingin sovittelutoiminta
- juristi Merike Helander, lapsiasiavaltuutetun toimisto
- erityisasiantuntija Marjo Rantala, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- vastaava sovitteluohjaaja Lars Rikberg, rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta
- kehittäispäällikkö Elisa Niklander, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- kehittäispäällikkö Ilona Rimpilä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erityisasiantuntija Jemina Fallenius, Lastensuojelun Keskusliitto ry
- pääsihteeri Tomi Timperi, Miesjärjestöjen keskusliitto ry
- vaikuttamisen päällikkö Anniina Vainio, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry
- kehitysohjaaja Jaana Koivukangas, Rikosuhripäivystys

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

- asianajaja Hanna-Maria Seppä, Suomen Asianajajaliitto
- professori Matti Tolvanen
- OTT Henrik Elonheimo

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvokeskus
- Pohjois-Suomen syyttäjäalue
- tasa-arvovaltuutetun toimisto
- Poliisihallitus
- Kaakkois-Suomen poliisilaitos
- Kymi-Saimaan sovittelutoimisto
- Satakunnan hyvinvointialue
- Kuntoutussäätiö
- Amnesty International, Suomen osasto ry
- Ensi- ja turvakotien liitto
- Ihmisoikeusliitto
- Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry
- Naisten Linja Suomessa ry
- Suomen sovittelufoorumi ry
- professori Suvianna Hakalehto
- professori Veli-Pekka Viljanen

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annettua lakia. Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta pääsääntöisesti luovutaan.

Esityksessä ehdotetaan, että soviteltavaksi ei saisi ottaa väkivaltaa sisältäviä rikoksia eikä eräitä muita rikoksia, jotka ovat kohdistuneet rikoksesta epäillyn läheiseen. Sovittelun kieltä ei kuitenkaan koskisi asianomistajarikoksia.

Esityksen tavoitteena on, että soviteltavaksi ei enää otettaisi rikoksia, joissa rikoksesta epäillyllä on tyypillisesti valta-asema uhriin nähden ja joissa on vaikeaa selvittää, onko uhri suostunut sovitteeluun vapaaehtoisesti.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2025 alusta. Ehdotettuun lakiin sisältyy kuitenkin siirtymäsäännös, jonka mukaan rikoksen, joka on kohdistunut epäillyn läheiseen, saisi ehdotetusta sääntelystä huolimatta sovitella loppuun, jos sovittelua koskeva aloite on tehty ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Lähisuhdeväkivalta ja sen sovittelu

Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jonka tekijä ja uhri ovat tai ovat olleet läheisessä suhteessa keskenään. Lähisuhdeväkivalta voi kohdistua esimerkiksi nykyiseen tai entiseen parisuhdekump-paniin, lapseen, vanhempaan tai muuhun läheiseen.

Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetussa laissa (1015/2005, jäljempänä so-vittelulaki) tarkoitettussa sovittelussa on kysymys rikosprosessille rinnakkaisesta tai sitä täyden-tävästä menettelystä, jossa vapaaehtoiset sovittelijat toimivat välittäjinä rikoksen osapuolten vä-lillä ja auttavat heitä kohtaamisessa ja vuoropuhelussa. Tarkoituksena on käsitellä uhrille aiheu-tuneita henkisiä ja aineellisia haittoja sekä pyrkiä sopimaan toimenpiteistä niiden hyvittämiseksi. Sovittelu on vapaaehtoista ja edellyttää molempien osapuolten suostumusta.

Sovittelulakia säädettäessä lakivaliokunta kiinnitti erityistä huomiota perhe- tai muussa lähisuh-teessa käytettyä väkivaltaa sisältävien rikosten sovitteluun ja yhtyi hallituksen esityksen perus-lähtökohtaan siitä, että lähisuhdeväkivaltaa sisältävien rikosten sovitteluun tulee suhtautua pidät-tyvästi (ks. HE 93/2005 vp, s. 16, ja LaVM 13/2005 vp, s. 5). Samalla lakivaliokunta kuitenkin korosti, että sovittelu voi tarjota varteenotettavan keinon perhesuhteen tai muun lähisuhteen kor-jaamiseksi etenkin niissä tilanteissa, joissa rikoksentekijä tunnustaa menetelleensä väärin ja aidosti katu tekoaan. Sen sijaan esimerkiksi silloin, kun väkivalta on toistuvaa tai kun osapuolet ovat jo aiemminkin osallistuneet sovitteluun lähisuhdeväkivallan vuoksi, valiokunta katsoi, ettei lähisuhdeväkivaltaa sisältäviä tapauksia pidä ottaa soviteltaviksi. Tällaiset tapaukset eivät valio-kunnan mukaan sovellu soviteltaviksi myöskään, jos tekijän suhtautuminen tapahtuneeseen ri-kooseen tai tekijän ja uhrin välinen suhde muutoin osoittaa tekijän pitävän väkivallan käyttöä hy-väksyttävänä keinona lähisuhteessa ilmenevien ristiriitojen ratkaisemiseksi (ks. LaVM 13/2005 vp, s. 5).

Sovittelulakia säädettäessä lakivaliokunta myös katsoi, että eräisiin rikoksiin liittyy piirteitä, joi-den vuoksi sovittelun käynnistämisen on perusteltua olla korostetusti viranomaisaloitteista. Va-liokunnan mukaan erityisesti lähisuhdeväkivaltatapauksiin liittyy tavanomaista suurempi riski siitä, että uhria painostetaan antamaan suostumuksensa sovitteluun (ks. LaVM 13/2005 vp, s. 8). Tämän vuoksi sovittelulakiin lisättiin säännös, jonka mukaan vain poliisi- tai syyttäjäviranomai-sella on oikeus tehdä aloite sovitteluun ryhtymisestä, jos kyseessä on väkivaltaa sisältävä rikos, joka on kohdistunut rikoksesta epäillyn puolisoon, lapseen, vanhempaan tai muuhun heihin rin-nastettavaan läheiseen (13 §:n 2 mom.).

Sovittelulaissa tarkoitettulla sovittelulla ja siinä mahdollisesti saavutetulla sovinnolla voi olla vai-kutusta rikosasian käsittelyyn, sillä sovinnon seurauksena esitutkintaa voidaan rajoittaa (esitut-kintalain, 805/2011, 3 luvun 10 §:n 1 mom.) tai syyte jättää nostamatta (oikeudenkäynnistä rikos-asioissa annetun lain, 689/1997, jäljempänä rikosoikeudenkäyntilaki, 1 luvun 8 §:n 1 momentin 1 kohta). Sovinnolla voi olla vaikutusta myös rikoksesta tuomittavaan seuraamukseen, sillä se voi johtaa rangaistuksen lieventämiseen (rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 kohta) tai sen tuomitsematta jättä-miseen (rikoslain 6 luvun 12 §:n 4 kohta) taikka rangaistusasteikon lieventämiseen (rikoslain 6 luvun 8 §:n 1 momentin 5 kohta) tai rangaistuslajin vaihtamiseen (rikoslain 6 luvun 8 §:n

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

4 mom.). Edellä mainittu koskee myös muuta sovintoa kuin sovittelulain mukaisessa sovittelussa saavutettua sovintoa.

Lähisuhdeväkivaltaa on käytännössä soviteltu useissa tapauksissa. Vuonna 2022 yhteensä noin 4 100 sovitteluun ohjattua rikos- ja riita-asiaa luokiteltiin lähisuhteessa tapahtuneiksi (ks. HE, s. 10). Viranomaisten tietoon tulleesta lähisuhdeväkivallasta noin neljännes ohjataan sovitteluun (ks. HE, s. 23).

Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltäminen ja muut toteuttamisvaihtoehdot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sovittelulakia muutettavaksi siten, että soviteltavaksi ei saa enää ottaa väkivaltaa sisältäviä rikoksia eikä eräitä muita rikoksia, jotka ovat kohdistuneet rikoksesta epäillyn läheiseen. Tavoitteena on, että soviteltavaksi ei enää oteta rikoksia, joissa rikoksesta epäillyllä on tyypillisesti valta-asema uhuriin nähden ja joissa on vaikeaa selvittää, onko uhri suostunut sovitteluun vapaaehtoisesti. Esitys perustuu hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan perhe- ja lähisuhdeväkivallan sovittelusta pääsääntöisesti luovutaan.

Hallituksen esityksen perusteluissa on selostettu kansainvälistä ja EU-sääntelyä, joilla on liittynyt lähisuhdeväkivallan sovitteluun, sekä eri ihmisoikeustoimijoiden kannanottoja (s. 5—7 sekä 17 ja 18). Esityksen mukaan lähisuhdeväkivallan sovittelu ei ole kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastaista. Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten toimeenpanoa valvovat elimet eivät ole suositelleet lähisuhdeväkivallan sovittelun lakkauttamista kokonaan, mutta ne ovat suhtautuneet toimintaan melko kriittisesti ja antaneet Suomelle suosituksia toiminnan kehittämiseksi.

Lakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemykset lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisestä jakaantuivat voimakkaasti. Osa on kannattanut esityksessä ehdotettua muutosta, mutta osa on suhtautunut siihen erittäin kielteisesti tai kriittisesti. Esiin on tuotu myös muita toteuttamisvaihtoehtoja (ks. myös HE, s. 40—43).

Esitystä puoltavia ja sitä vastaan puhuvia seikkoja. Esityksen puolesta on tuotu esiin, että lähisuhdeväkivaltaan voidaan katsoa liittyvän piirteitä, joiden vuoksi sen soveltuminen sovitteluun voidaan kyseenalaistaa, vaikka sovittelua voidaan yleisesti ottaen pitää tärkeänä korjaavan oikeuden menettelynä. Korjaavan oikeuden keskeisiä periaatteita ovat konfliktin osapuolten välisen suhteen korjaaminen siinä määrin kuin se on tarpeen ja mahdollista, tekijän vastuuttaminen teostaan, teon hyvittäminen uhrille sekä uhrin mahdollisuus kertoa tapahtuneesta ja sen seurauksista. Lisäksi korjaavassa oikeudessa katsotaan, että konflikti tulisi siirtää takaisin sen osapuolille ja antaa heille aktiivinen rooli rikoksen tai riidan ratkaisemisessa. Tästä voi kuitenkin syntyä sellainen käsitys, että sovittelussa vastuu lähisuhdeväkivaltarikoksesta asetetaan osittain myös uhrille, ei pelkästään epäillylle.

Lähisuhdeväkivallan dynamiikan vuoksi osapuolet eivät myöskään aina ole tasavertaisessa asemassa keskenään, vaikka sovittelussa pyritään tasavertaiseen vuoropuheluun rikoksesta epäillyn ja rikoksen uhrin välillä. Uhri on usein alisteisessa asemassa epäiltyyn nähden, mikä voi vaikuttaa uhrin päätökseen osallistua sovitteluun, sovittelun kulkuun ja sovittelusopimuksen hyväksymiseen. Tällöin sovittelu voi olla uhrille jopa haitallista huolimatta siitä, että sovittelijan roolina on tasapainottaa valtasuhdetta, ja uhri voi kokea joutuvansa sovittelussa uudelleen uhriksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Sovittelulain mukaan sovittelu perustuu aina vapaaehtoisuuteen, ja uhrin suostumus sovitteluun on selvitettävä erityisen huolellisesti silloin, kun rikos on tapahtunut lähisuhteessa. Tästä huolimatta sovitteluun saattaa päätyä sellaisia tapauksia, joissa uhrin suostumus sovitteluun ei ole vapaaehtoinen. Kun rikoksesta epäilty ja rikoksen uhri ovat toisilleen sukua tai parisuhteessa keskenään taikka muulla tavoin toisilleen läheisiä, on mahdollista, että rikoksesta epäilty itse tai esimerkiksi epäillyn ja uhrin yhteinen lähipiiri painostavat uhrin suostumaan sovitteluun, jotta asiassa voitaisiin välttyä esimerkiksi oikeudenkäynniltä. Mitä riippuvaisempi uhri on epäillystä, sitä hankalampaa on selvittää, onko uhrin suostumus sovitteluun todella vapaaehtoinen. Vaikka varsinaista painostamista tai uhkailua ei tapahdukaan, uhri saattaa myös suostua sovitteluun esimerkiksi epäiltyä miellyttääkseen tai suojellakseen.

Esityksessä ehdotettua muutosta vastaan on vuorostaan esitetty, että lähisuhdeväkivallan sovittelua on tarkasteltava omana, rikosprosessille rinnakkaisena menettelynään, jolla voi onnistuessaan olla useita erilaisia hyötyjä lähisuhdeväkivaltarikoksen osapuolten ja heidän lähipiirinsä sekä laajemmin yhteiskunnan kannalta. Sovittelun on katsottu voivan auttaa väkivallan tekijää ottamaan vastuun teostaan sekä lopettamaan väkivallan. Lisäksi sovittelun on katsottu voivan vahvistaa uhria, ja sovittelutapaaminen saattaa olla ensimmäinen kerta, jolloin väkivallasta keskustellaan ulkopuolisen henkilön kanssa. Sovitteluun motivoivina tekijöinä voivat olla myös asioiden selvittäminen ja normaalin yhteistyön aikaansaaminen esimerkiksi lasten vuoksi sekä negatiivisen tilanteen ja pelkokierteen katkaiseminen. Rikosprosessissa sen sijaan ei välttämättä avaudu mahdollisuutta tähän. Lisäksi sovittelun on katsottu edistävän yleisesti korvausten saamista.

Esitykseen kielteisesti suhtautuvat ovat tuoneet esiin, ettei lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen ilman vahvempaa tutkimusnäyttöä ole perusteltua. Lähisuhdeväkivallan sovitteluun katsotaan liittyvän useita myönteisiä vaikutuksia kriminologisen tutkimustiedon valossa (ks. HE, s. 26). Myös osapuolten kokemukset sovittelusta ovat olleet pääosin myönteisiä. Esimerkiksi vuonna 2023 julkaistun VN TEAS -selvityksen mukaan sovitteluprosessi toimii pääsääntöisesti hyvin ja myös sovittelun lopputulokseen on oltu tyytyväisiä (ks. HE, s. 11–12).

Sovittelun etuna on myös menettelyn nopeus, kun taas tuomioistuinkäsittelyssä on nykyisin varsin pitkät käsittelyajat. Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltäminen lisää merkittävästi rikosprosessiketjun toimijoiden kustannuksia, kun asioita siirtyy rikosprosessissa käsiteltäviksi.

On myös mahdollista, ettei lähisuhdeväkivallan käsittely etene rikosprosessissa, jolloin uhri voi kokea, ettei hän saa asiassa lainkaan oikeutta. Toisaalta ehdotettu muutos voi vaikuttaa uhrin tilanteeseen heikentävästi, vaikka asia etenisi rikosprosessissa, jos seuraamuksena on sakko-tuomio varsin pitkän ajan kuluttua ja jos konfliktia ei päästä käsittelemään muiden tukipalvelujen piirissä.

Muita toteuttamisvaihtoehtoja. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on yhtenä vaihtoehtona pohdittu, että vain syyttäjä saisi tehdä lähisuhdeväkivaltarikoksen sovittelua koskevan aloitteen sen jälkeen, kun esitutkinta on suoritettu loppuun. Voimassa olevan sovittelulain mukaan aloiteoikeus on poliisilla ja syyttäjällä, ja poliisi tekee aloitteista lähes 90 prosenttia.

Vaikka aloiteoikeuden rajaaminen vain syyttäjälle todennäköisesti kokonaisuutena vähentäisi lähisuhdeväkivallan sovittelua koskevia aloitteita, syyttäjän tekemien sovittelualoitteiden määrä

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

oletettavasti kasvaisi nykyisestä. Lisäksi, vaikka aloiteoikeus rajattaisiin vain syyttäjälle, lähisuhdeväkivallan sovittelu säilyisi sallittuna. Aloiteoikeuden rajaamisesta syyttäjälle seuraisi myös, että osapuolten pääseminen sovitteluun tapahtuisi paljon myöhemmässä vaiheessa rikosprosessia kuin nykyisin. Tämä merkitsee yhden sovitteluun liitetyn edun — nopeuden — menettämistä.

Esiin on noussut myös lähisuhdeväkivallan sovittelun siirtäminen yleisiin tuomioistuimiin. Tämä ei kuitenkaan toteuta esityksen taustalla olevaa tarvetta varmistaa uhrin vapaaehtoinen osallistuminen sovitteluun, sillä vapaaehtoisuuden arviointi siirtyy ainoastaan toimijalta toiselle. Tässäkin mallissa yksi sovittelun eduista eli sen nopeus ei toteudu. Lisäksi sovittelun siirtäminen tuomioistuimiin saattaa hämärtää kuvaa sovittelulain mukaisesta sovittelusta, jossa on kyse nimenomaan rikosoikeusjärjestelmän ulkopuolella tapahtuvasta konfliktinratkaisusta.

Lisäksi vaihtoehtona lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämiselle on arvioitu esitutkintalain, rikosoikeudenkäyntilain ja rikoslain muuttamista niin, että sovinnolla ei olisi vaikutusta rikosprosessiin, kun kyse on tietyistä lähisuhteissa tapahtuneista rikoksista (ks. HE, s. 41). Kyseiset säännökset ovat kuitenkin yleisiä, eivätkä ne sisällä rikoslajikohtaisia soveltamisalakriteerejä, joten lähisuhdeväkivallan asettamista mainituissa yleislaeissa erityisasemaan ei voida pitää perusteltuina.

On myös esitetty, että lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon sijaan sovittelua koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä tulisi kehittää. Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan tuo riittävää muutosta nykytilaan.

Valiokunnan johtopäätökset. Saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta on päättänyt puoltamaan hallituksen esitystä. Lakivaliokunnan mielestä edellä kuvatut muut toteuttamisvaihdot eivät riittävällä tavoin toteuta esityksen taustalla olevia tavoitteita. Myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (TyVL 13/2024 vp) kannattanut esityksen tavoitteita.

Lakivaliokunta yhtyy työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkemykseen siitä, että lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen on selkeä viesti lähisuhteissa tapahtuvan ja naisiin kohdistuvan väkivallan moitittavuudesta. Lähisuhdeväkivalta on vakava ja Suomessa varsin yleinen ongelma, joka kohdistuu useimmiten naisiin (ks. HE, s. 10). Lähisuhdeväkivalta on erityisen moitittavaa, koska se kohdistuu läheiseen henkilöön, joka on usein tekijästä jollain tavoin riippuvaisessa asemassa. Lähisuhdeväkivallan erityistä moitittavuutta kuvastaa myös esimerkiksi se, että läheiseen kohdistetut lievätkin pahoinpitelyt on säädetty virallisen syytteen alaisiksi (ks. LaVM 21/2010 vp, s. 2).

Lähisuhteissa tapahtuvaa ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ei ole Suomessa onnistuttu torjumaan riittävästi. Valiokunta pitää lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämistä yhtenä keinona pyrkiä parantamaan tilannetta.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Sovittelukiellon soveltamisala

Sovittelulakiin lisättäväksi ehdotetun uuden 3 a §:n mukaan soviteltavaksi ei saa ottaa pykälässä lueteltuja epäillyn läheiseen kohdistuneita tahallisia rikoksia. Säännöksessä mainitaan yleisesti väkivaltaa sisältävät rikokset sekä tämän lisäksi nimenomaisesti joukko rikoksia, joita sovittelu-kielto koskee.

Valiokunta on arvioinut erityisesti kysymystä siitä, tulisiko lähisuhdeväkivallan sovittelu esityksestä poiketen sallia lievissä rikoksissa, kuten lievässä pahoinpitelyssä (rikoslaki 21 luku 7 §), ottaen huomioon muun muassa edellä selostetut sovittelun myönteiset puolet sekä lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellosta esitetty kritiikki. Valiokunta on kuitenkin päätnyt pitämään perusteltuna, ettei sovittelun kieltoa rajata koskemaan vain ankarammin rangaistavaksi säädettyjä rikoksia, sillä kaiken lähisuhteessa tapahtuvan väkivallan voi katsoa olevan vakavaa ja myös lievemmin rangaistavaksi säädettyihin rikoksiin voi liittyä vaaraa siitä, että uhria painostetaan sovitteluun.

Ehdotetussa 3 a §:ssä rikoksesta epäillyn henkilön ja rikoksen uhrin välisen suhteen läheisyys määritellään viittaamalla rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohtaan, joka koskee syyttäjän syyteoikeutta lievässä pahoinpitelyssä. Lähtökohtaisesti syyttäjä saa nostaa syytteen lievistä pahoinpitelystä vain, jos asianomistaja ilmoittaa rikoksen syytteeseen pantavaksi. Syyttäjä saa kuitenkin rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan nostaa lievistä pahoinpitelystä syytteen myös silloin, jos teko on kohdistunut tekijän aviopuolisoon tai entiseen aviopuolisoon, sisarukseen tai sukulaiseen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa taikka henkilöön, joka asuu tai on asunut tekijän kanssa yhteistaloudessa tai on tai on ollut muuten näihin rinnastettavan henkilökohtaisen suhteen takia hänelle läheinen.

Lähisuhdeväkivallan sovittelua koskeva kritiikki on kohdistunut ennen kaikkea parisuhdeväkivaltaan, mutta myös muissa läheisissä henkilösuhteissa kuin parisuhteissa voi olla vaarana, että uhri suostuu sovitteluun painostuksen tai pelottelun alaisena. Tämän vuoksi valiokunta pitää perusteltuna, että lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon henkilöllinen soveltamisala kattaa myös muut läheissuhteet kuin parisuhteet. Valiokunta pitää myös johdonmukaisena, että sovittelulain 3 a §:n henkilöllinen soveltamisala vastaa rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohtaa, sillä molempien taustalla on tavoite huomioida rikoksentekijän läheiseen ihmiseen kohdistaman väkivallan erityispiirteet. Myös rikoslain 21 luvun 16 §:n muutosta koskevissa esitöissä ongelmiksi on tunnistettu esimerkiksi uhrin haavoittuva ja tekijästä riippuvainen asema sekä rikoksentekijän mahdollisuus kohdistaa uhriin painostusta (ks. HE 78/2010 vp, s. 11 ja 14).

Alaikäiset

Hallituksen esityksessä todetaan, että lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisellä voi olla kielteisiä vaikutuksia lasten kannalta (s. 36 ja 37).

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on huolissaan esityksen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista lapsiin ja pitää tärkeänä, että lakivaliokunta kiinnittää tällaisiin vaikutuksiin huomiota, sekä arvioi esityksen suhdetta YK:n lasten oikeuksien yleissopimukseen (SopS 59/1991), kun on kyse lapsesta rikoksen tekijänä (ks. TyVL 13/2024 vp, s. 3).

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Myös lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on noussut esiin huoli esityksen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista lapsiin.

Vaikutukset lapsiin lähisuhdeväkivallan eri asetelmissa. Hallituksen esityksessä ehdotetun muutoksen vaikutuksia lapsiin voidaan tarkastella tarkemmin seuraavissa eri asetelmissa.

Vanhempien tai huoltajien välinen väkivalta vaikuttaa haitallisesti aina myös lapseen, joka joutuu seuraamaan ja todistamaan tällaista väkivaltaa, vaikei väkivalta kohdistuisikaan lapseen suoraan. Lasten kehityksen ja tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että vanhempien välinen konflikti käsitellään ja ratkaistaan mahdollisimman nopeasti, koska vanhemmuus jatkuu ja konfliktin käsittelemättä jääminen voi vaikeuttaa yhteistä vanhemmuutta sekä vaikuttaa kielteisesti vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen.

Vanhempien välisen sovittelun kieltämisellä voi olla negatiivisia vaikutuksia lasten hyvinvoinnin kannalta, koska vanhemmilla on jatkossa käytettävissään nykyistä vähemmän sellaisia palveluja, joissa heidän välejä on mahdollista käsitellä. Asian käsittely rikosprosessissa ei välttämättä poista vanhempien välistä konfliktia, vaan se voi jopa kärjistää ja pitkittää konfliktia. Asia ei myöskään välttämättä etene rikosprosessiin, jolloin se voi jäädä käsittelemättä.

Kun kyse on täysi-ikäisen läheisen, kuten vanhemman tai huoltajan, lapseen kohdistamasta väkivallasta, tilanteessa on jo lähtökohtaisesti selkeä valta-asetelma, sillä lapsi on yleensä monin tavoin riippuvainen läheisestä aikuisesta ja alisteisessa asemassa suhteessa aikuiseen. Kyse ei siten ole tasavertaisista osapuolista eikä lapsi välttämättä uskalla ilmaista todellista tahtoaan. Vaikka sovittelun edellytyksenä on sovittelulain 2 §:n mukaan alaikäisen henkilökohtainen ja vapaaehtoinen suostumus, vapaaehtoisuudesta voi olla vaikea varmistua. Jos lähisuhdeväkivallan sovittelu kielletään tällaisissa tapauksissa, täysi-ikäinen läheinen ei enää jatkossa pysty valta-asemansa avulla painostamaan lasta suostumaan sovitteluun.

Kun alaikäinen on kohdistanut väkivaltaa täysi-ikäiseen läheiseensä, kuten vanhempaansa, huoltajaansa tai isovanhempaansa, asetelma eroaa edellä mainitusta, sillä alaikäisellä lapsella ei yleensä ole läheiseen aikuiseen nähden sellaista valta-asemaa, että hän voisi painostaa aikuisen sovitteluun. Uhrilla ei siten lähtökohtaisesti ole sellaista suojan tarvetta kuin muissa lähisuhdeväkivallan tilanteissa. Lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltäminen ehdotetuin tavoin merkitsee luopumista yhdestä keinosta ryhtyä muihin kuin oikeudellisiin toimenpiteisiin, ja lapsella ja läheisellä aikuisella on käytössään vähemmän palveluja, joissa väkivaltaa on mahdollista käsitellä. Alaikäisen läheiseensä kohdistama väkivaltarikos voidaan viedä tuomioistuimeen, mutta esitutkintaa voidaan rajoittaa tai tehdä syyttämättäjättämispäätös esimerkiksi niin sanotulla nuoruusperusteella.

Kun kyse on alaikäisten sisarusten välisestä väkivallasta, epäilty sekä epäillyn ja uhrin yhteinen lähipiiri voivat painostaa lapsia suostumaan sovitteluun esimerkiksi perheen toisen lapsen suojelemiseksi rikosprosessilta. Esityksessä ehdotettu sovittelun kieltäminen poistaa tällaisen painostamisen mahdollisuuden. Toisaalta tällaiset asiat eivät välttämättä etene myöskään rikosprosessiin, joten sisarusten väliset ristiriidat voivat jäädä käsittelemättä ja jatkua.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Alaikäisten toistensa kanssa seurustelevien osapuolten välillä voi vastaavalla tavalla kuin aikuisten välisissä parisuhteissa esiintyä väkivaltaa. Myös tällaisessa suhteessa voi olla riski siitä, että epäilty pyrkii painostamaan uhrin suostumaan sovittelulain mukaiseen sovitteluun. Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen poistaa tämän riskin, vaikkakin se samalla vähentää käytössä olevia palveluja, joissa väkivaltaa on mahdollista käsitellä.

Valiokunta on saanut sosiaali- ja terveysministeriöltä lukumäärätietoja sellaisten lähisuhdeväkivaltarikosten sovittelusta, joissa osapuolena on ollut alaikäinen. Tiedot koskevat 13 sovittelutoimistoa (sovittelutoimistoja on yhteensä 17). Saadun selvityksen mukaan voidaan arvioida, että vuosina 2019—2022 on otettu soviteltavaksi yhteensä 172 sellaista lähisuhteessa tapahtunutta rikosta, joiden sovittelu ehdotetaan esityksessä kiellettäväksi ja joissa epäilty on ollut alaikäinen. Alaikäinen on vastaavasti ollut asianomistajana yhteensä 225 tapauksessa. Niissä lähisuhdeväkivaltarikoksissa, joissa alaikäinen on ollut epäiltynä, sovittelu on käynnistynyt noin 81 prosentissa tapauksista, ja niissä, joissa alaikäinen on ollut asianomistajana, sovittelu on käynnistynyt noin 70 prosentissa tapauksista.

Tapauksissa, joissa epäiltynä on ollut alaikäinen, asianomistajana on suurimmassa osassa ollut epäillyn vanhempi tai äiti- tai isäpuoli. Useissa tapauksissa asianomistajana on myös ollut alaikäisen epäillyn muu perheenjäsen tai sukulainen kuin vanhempi, äiti- tai isäpuoli tai sisarus. Useimmiten kyse on ollut pahoinpitelystä, mutta myös lieviä pahoinpitelyjä on esiintynyt.

Vuorostaan niissä tapauksissa, joissa alaikäinen on ollut asianomistajana, epäiltynä on valtaosassa ollut asianomistajan vanhempi tai äiti- tai isäpuoli. Näissäkin tapauksissa eniten on ollut pahoinpitelyjä, mutta myös muun muassa lieviä pahoinpitelyjä ja laittomia uhkauksia on esiintynyt.

Sellaisia lähisuhdeväkivallan tapauksia, joissa epäiltynä ja uhrina ovat olleet alaikäiset sisarukset, on soviteltu käytännössä hyvin vähän.

Suhde YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 19 artiklassa suojataan jokaista alaikäistä hänen ollessaan vanhempansa tai muun hoidossa väkivallalta, vahingoittamiselta ja pahoinpitelyltä, laiminlyönniltä, välinpitämättömältä tai huonolta kohtelulta sekä hyväksikäytöltä.

Yleissopimuksen 40 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan sopimusvaltiot pyrkivät edistämään sellaisten lakien säätämistä, menettelytapojen ja viranomaisten asettamista ja laitosten perustamista, jotka soveltuvat erityisesti lapsiin, joiden väitetään syylistyneen, joita syytetään tai joiden on todettu rikkoneen rikoslakia, ja erityisesti aina silloin, milloin on mahdollista ja toivottavaa, ryhtymään muihin kuin oikeudellisiin toimenpiteisiin tällaisten lasten kohdalla, edellyttäen, että ihmisoikeuksia ja oikeusturvaa kunnioitetaan täydellisesti.

Yleissopimuksen toimeenpanoa valvovan YK:n lapsen oikeuksien komitean mukaan rikosoikeusjärjestelmään joutumisen on osoitettu olevan vahingollista lapsille ja rajoittavan heidän mahdollisuuksiaan kasvaa vastuullisiksi aikuisiksi. Kun kyse on alle 18-vuotiaasta väkivallantekijästä, on komitean mukaan otettava huomioon hänen oikeudellinen erityisasemansa alaikäisenä, kun arvioidaan, mihin toimenpiteisiin asiassa ryhdytään. Oikeudellisten menettelyjen on oltava vasta viimesijainen keino alaikäisen rikoksentekijän asian selvittämisessä.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

YK:n lapsen oikeuksien komitea on viimeisimmissä Suomea koskevissa päätelmissään vuonna 2023 suositellut edistämään aktiivisesti rikoksesta syytetyille lapsille kohdennettuja tuomioistuinten ulkopuolisia toimenpiteitä, kuten oikeudenkäynnille vaihtoehtoisia ratkaisumenettelyjä, sovittelua, neuvontaa ja terapiapalveluja. Lisäksi komitea on suositellut Suomea tehostamaan perheille annettavaa tukea, kuten sovittelupalveluja avio- ja avoarotapauksissa, sekä tarjoamaan lapsille tarvittaessa neuvontaa ja traumatukea. Komitea on esittänyt huolensa myös siitä, että myös sosiaalipalveluihin ja sosiaalivirastojen saavutettavuuteen ei ole osoitettu riittäviä resursseja käsittelemään lapsiin kohdistettuun hyväksikäyttöön ja perheväkivaltaan liittyviä asioita.

Valiokunnan johtopäätökset. Alaikäiseen kohdistuva lähisuhdeväkivalta loukkaa useita lapselle turvattuja perus- ja ihmisoikeuksia, kuten oikeutta terveyteen, yksityisyydensuojaa, oikeutta suojeluun, oikeutta kehitykseen sekä oikeutta suojaan kaikelta huonolta kohtelulta. Alaikäinen on erityisen haavoittuvassa asemassa suhteessa läheiseen aikuiseen, joka kohdistaa lapsen väkivaltaa. Vaarana on, että epäilty tai osapuolten lähipiiri pyrkii painostamaan alaikäisen uhrin suostumaan sovitteluun. Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen esityksessä ehdotetuin tavoin poistaa tämän riskin, mikä on hallituksen esityksen tavoitteiden mukaista. Kielto käyttää sovittelua lapsiin ja nuoriin kohdistuneeseen, aikuisten harjoittamaan väkivaltaan viestii siitä, että alaikäisiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtaudutaan vakavasti. Edellä esitetyn perusteiden valiokunta pitää esityksessä ehdotettua tältä osin perusteltuna.

Sen sijaan, kun alaikäinen on kohdistanut väkivaltaa läheiseen aikuiseen, kuten vanhempansa, alaikäisellä ei yleensä ole aikuiseen nähden sellaista valta-asemaa, että hän pystyisi painostamaan uhrin suostumaan sovitteluun vastoin tahtoaan. Tällaisessa tilanteessa ei siten ole erityistä tarvetta suojella uhria sovitteluun liittyvältä mahdolliselta painostukselta siten kuin hallituksen esityksessä tavoitellaan. Tästä huolimatta ehdotettu muutos johtaa siihen, että jatkossa ei voida sovitella lievää pahoinpitelyä, jonka alaikäinen henkilö on kohdistanut vanhempansa tai muuhun läheiseen aikuiseen. Tämä merkitsisi luopumista yhdestä keinosta ryhtyä muihin kuin oikeudellisiin toimenpiteisiin tilanteessa, jossa rikoksesta epäilty on alaikäinen. Valiokunta pitää tällaista muutosta lapsen oikeuksien kannalta heikennyksenä ja siten ongelmallisena erityisesti, kun on kyse lievästä väkivallasta.

Edellä esitettyä ja saamaansa selvitystä arvioituaan lakivaliokunta katsoo, ettei sovittelulain mukaista sovittelua ole aiheellista kieltää, kun kyse on lievästi rangaistusta teosta, jonka alaikäinen on kohdistanut huoltajaansa tai sukulaiseensa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa jäljempänä tarkemmin ilmenevin tavoin lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon poikkeusta, joka mahdollistaa sen, että alaikäisen epäillyn huoltajaan tai sukulaiseen kohdistamaa lievää väkivaltaa voidaan jatkossakin käsitellä myös tuomioistuimen ulkopuolisessa korjaavassa menettelyssä eli sovittelulain mukaisessa sovittelussa.

Valiokunnan ehdottama poikkeus mahdollistaa myös alaikäisten sisarusten välisen lievän väkivallan sovittelun. Valiokunta pitää tätä perusteltuna johdonmukaisuussyistä. Alaikäisten sisarusten välistä väkivaltaa on soviteltu käytännössä vain hyvin vähän, joten sovittelun mahdollistamisen jatkamisen käytännön vaikutukset ovat vähäisiä.

Poikkeus ei kata seurustelusuhteita, eli se ei mahdollista sellaisen rikoksen sovittelua, jonka alaikäinen epäilty on kohdistanut seurustelukumppaniinsa. Tällaisissa tilanteissa on riski, että epäil-

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

ty painostaa uhrin sovitteluun. Lisäksi lähisuhdevallan sovittelusta esitetty kritiikki on ennen kaikkea kohdistunut parisuhdeväkivallan sovitteluun, minkä vuoksi on perusteltua, että sovittelun kielto koskee myös esimerkiksi alaikäisten välistä parisuhdeväkivaltaa.

Edellä mainitun sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun suuntaa antavan arvion mukaan vuosien 2019—2022 aikana 13 sovittelutoimistossa alaikäinen on ollut epäiltynä yhteensä 172 tapauksessa, joissa on sovittelu alaikäisen läheiseen kohdistunutta rikosta. Näistä alaikäisen epäillyn sukulaiseen kohdistuneita lieviä pahoinpitelyjä on ollut noin 24 prosenttia eli 41. Tämän pohjalta voidaan olettaa, että yhden vuoden aikana kaikissa sovittelutoimistoissa tällaisia tapauksia on ollut noin 13. Edellä todetuin tavoin tapauksissa, joissa alaikäinen on ollut epäilty, sovinto on syntynyt keskimäärin 81 prosentissa tapauksista. Tämän pohjalta voidaan arvioida, että edellä mainituista 13 tapauksesta sovintoon päästäisiin noin 11 tapauksessa vuodessa.

Niissä lähisuhteissa tapahtuneista lievista pahoinpitelyistä, joissa on päästy sovittelulain mukaiseen sovintoon vuosina 2019—2022, esitutkintaa on rajoitettu kohtuusperusteella noin 44 prosentissa tapauksista. Lisäksi syyttämättä jättämiseen on sovittelulain mukaisen sovinnon jälkeen kohtuusperusteella päädytty noin 23 prosentissa tapauksista. Jos oletetaan, että osuudet ovat samanlaiset myös tapauksissa, joissa epäilty on ollut alaikäinen ja rikos on kohdistunut hänen huoltajaansa tai sukulaiseensa, sovittelulain mukaisen sopimuksen voidaan arvioida johtavan esitutinnan rajoittamiseen tai syyttämättä jättämiseen noin seitsemässä tapauksessa vuodessa.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa edellytetyin tavoin sovittelussa on huolehdittava alaikäisen epäillyn oikeusturvasta. Tältä osin voimassa olevassa lainsäädännössä on jo ennestään useita merkityksellisiä säännöksiä. Sovittelulaissa säädetään muun muassa avustajan tai tukihenkilön käyttämisestä sovittelutapaamisissa sekä alaikäisen osapuolen mahdollisuudesta saada tukea huoltajaltaan tai muulta lailliselta edustajaltaan (18 §). Sovittelulaissa säädetään myös sovittelun keskeyttämisestä (19 §). Sovittelu tulee keskeyttää muun muassa, jos osapuoli peruuttaa suostumuksensa tai sovittelun jatkaminen on selvästi vastoin alaikäisen osapuolen etua.

Merkityksellisiä ovat myös säännökset, joilla turvataan alle 18-vuotiaan epäillyn asemaa esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Esitutkintalaissa säädetään edunvalvojan määräämisestä esitutkintaa varten sekä puolustajan määräämisestä (4 luvun 8 ja 10 §). Lisäksi rikosoikeudenkäyntilaissa on säännöksiä muun muassa puolustajan määräämisestä viran puolesta alle 18-vuotiaalle epäillylle (2 luvun 1 §:n 3 mom. 2 kohta).

Taloudelliset vaikutukset

Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisen arvioidaan lisäävän poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten työ määrää (ks. HE, s. 29—34). Poliisin kustannusten arvioidaan lisääntyvän noin 1 miljoonalla eurolla, syyttäjän kustannusten noin 477 000 eurolla ja käräjäoikeuksien kustannusten noin 1 770 000 eurolla. Yhteensä kustannusten arvioidaan siten nousevan 3,25 miljoonalla eurolla. Laskema perustuu siihen, kuinka paljon lähisuhteissa tapahtuneissa lievissä ja perusmuotoisissa pahoinpitelyissä, joissa on saavutettu sovittelulain mukainen sovinto, on päädytty esitutinnan rajoittamiseen tai syyttämättä jättämiseen kohtuusperusteella. Jatkossa tällaisten tapausten oletetaan etenevän rikosprosessissa.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Laskelmaan liittyy kuitenkin erilaisia epävarmuuksia. Esityksestä myös ilmenee, että sovittelun nykyiseen, noin 1 miljoonan euron määrärahaan ei ehdoteta muutoksia, jolloin kyseistä määrärahaa voidaan jatkossa käyttää muiden rikosten kuin lähisuhdeväkivaltarikosten sovitteluun. Esityksen mukaan tämän voidaan arvioida säästävän poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten kustannuksia (s. 30, 32 ja 34).

Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisesta aiheutuvat kustannukset on otettu huomioon valtion vuoden 2025 talousarvioesityksessä (HE 109/2024 vp) siten, että poliisille osoitetaan 589 000 euroa, Syyttäjälaitokselle 266 000 euroa ja tuomioistuimille 1 045 000 euroa. Erotus eli 1,35 miljoonaa euroa on esityksen mukaan tarkoitettu rahoittamaan poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten olemassa olevilla resursseilla ja sitä kautta, että muiden rikosten kuin lähisuhdeväkivaltarikosten sovittelua lisäämällä poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten kustannukset puolestaan pienevät (ks. HE, s. 29 ja 30).

Hallituksen esityksessä valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen täydentämisestä (HE 191/2024 vp) tuomioistuimille on ehdotettu 725 000 euron ja syyttäjille 211 000 euron lisärahoitusta lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon. Näillä lisäyksillä tuomioistuinten ja syyttäjien lisämäärärahan tarpeet lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellosta katetaan täysimääräisesti.

Lakivaliokunta pitää tuomioistuinten ja syyttäjien lisämäärärahatarpeiden kattamista täysimääräisesti välttämättömänä ottaen huomioon oikeudenhoidon toimijoiden rahoitusvaje nykyisten tehtävien hoitamiseen. Valiokunta viittaa oikeudenhoidon selonteosta antamassaan mietinnössä sekä talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä oikeudenhoidon toimintaedellytysten turvaamisesta lausumaansa (ks. LaVM 31/2022 vp sekä mm. LaVL 17/2024 vp, LaVL 11/2024 vp ja LaVL 14/2023 vp).

Lakivaliokunta on edellä ehdottanut lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon poikkeusta, joka koskee rikosta, jonka alaikäinen epäilty on kohdistanut huoltajaansa tai sukulaisensa ja josta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa. Poikkeus vaikuttaa viranomaisten lisämäärärahatarpeisiin niistä vähentävästi, sillä edellä todetuin tavoin vuodessa käräjäoikeuskäsittelyyn siirtyisi arviolta seitsemän tapausta vähemmän kuin hallituksen esityksessä on arvioitu. Tämän perusteella voidaan arvioida, että kustannuksia aiheutuisi syyttäjälle 3 682 euroa ja tuomioistuimille 13 636 euroa vähemmän kuin hallituksen esityksessä on arvioitu.

Edellä esitetyn perusteella, lakivaliokunnan ehdottama poikkeus huomioiden hallituksen esityksestä aiheutuu oikeusministeriön hallinnonalalle kustannuksia seuraavasti:

- 25.10.03 (tuomioistuimet) 1 756 364 euroa
- 25.30.01 (syyttäjät) 473 318 euroa.

Täydentävässä talousarvioesityksessä ei ehdoteta poliisin määrärahoihin lisäystä lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltoon. Poliisille aiheutuvia kustannuksia ei siten ehdoteta korvattaviksi täysimääräisesti. Lakivaliokunnan ehdottamaa alaikäisiä epäiltyjä koskevaa poikkeusta sovittelun kieltoon ei tällöin ole tarpeen huomioida poliisille ehdotetuissa määrärahoissa. Koska poliisille ehdotetut määrärahat eivät kata aiheutuvia todellisia kuluja, niiden riittävyyttä on jatkossa välttämätöntä seurata.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Muut tukitoimet ja palveluohjaus

Tukitoimet. Esityksessä ehdotetun muutoksen seurauksena yksi lähisuhdeväkivaltarikoksen osapuolille tarkoitettu palvelu poistuu, mikä kasvattaa muiden vastaaventyyppisten palvelujen kysyntää (ks. myös HE, s. 31). Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 11 §:n 5 kohdan mukaan sosiaalipalveluja on järjestettävä lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta, hyväksikäytöstä ja kaltoinkoittelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen, ja väkivallan uhrin tuen tarpeita voidaan käsitellä esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluissa taikka terveydenhuollon puolella mielenterveystyössä. Sosiaalihuollossa ei kuitenkaan ole sovittelua vastaavaa palvelua, joka olisi tarkoitettu lähisuhteen molemmille osapuolille. Siten erityisesti esimerkiksi pariskuntien, joilla ei ole lapsia tai joiden lapset ovat jo kasvaneet aikuisiksi, mahdollisuudet käsitellä lähisuhdeväkivaltaa julkisen vallan tarjoamissa palveluissa heikkenevät.

Siinä tapauksessa, että lähisuhteen osapuolilla on lapsia, väkivaltaa voidaan käsitellä osana muita tuen tarpeita esimerkiksi perhetyössä, perhesosiaalityössä, kasvatus- ja perheneuvonnassa ja perheoikeudellisissa palveluissa sekä lastensuojelulain (417/2007) nojalla järjestettävissä palveluissa. Näissä palveluissa lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisen vaikutukset voivat näkyä niin, että niissä on nykyistä enemmän tarvetta käydä keskusteluja, joissa pyritään vähentämään osapuolten välistä konfliktia. Lisäksi pariterapiaa annetaan terveydenhuollossa muun hoidon lisänä tilanteissa, joissa siitä on hyötyä potilaan hoidossa, ja tarve sille saattaa lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltämisen myötä kasvaa (ks. HE, s. 31).

Hyvinvointialueilla on velvollisuus järjestää edellä mainittuja palveluja asiakkaiden tuen tarpeen mukaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännössä palvelujen saatavuudessa voi kuitenkin olla suuria eroavaisuuksia eri hyvinvointialueilla.

Järjestöt eivät tietävästi tarjoa nimenomaan tietyn konfliktin ratkaisemiseen tarkoitettuja palveluja, jotka olisi suunnattu lähisuhteen molemmille osapuolille. Lähisuhdeväkivallan uhreille on kuitenkin tarjolla erilaisia järjestöjen tuottamia tukipalveluja. Lisäksi useat paikalliset järjestöt tarjoavat palveluja myös väkivallantekijöille, mutta yksinomaan tekijöille tarkoitettuja palveluja ei kuitenkaan ole saatavilla kattavasti koko maassa muutoin kuin etäyhteyksin.

Palveluohjaus. Sovittelulain mukainen sovittelu on valtakunnallisesti tarjottava palvelu, jossa nykyisin sekä uhreja että epäiltyjä ohjataan väkivaltatyön palveluihin. Sovittelutoimistoilla on kattavat yhteistyöverkot ja tiedot paikallisista ja valtakunnallisista palveluista. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisen myötä palveluohjaus voi tältä osin heikentyä.

Palvelutarve voi ilmetä myös esimerkiksi sosiaali- tai terveydenhuollon käynnin yhteydessä, minkä lisäksi esimerkiksi turvakodit tai Nollalinja-puhelinpalvelu neuvovat tarvittaessa asiakkaita saatavilla olevista palveluista. Lisäksi esitutkintaviranomaisen on esitutkintalaissa tarkemmin säädetyin tavoin ilmoitettava asianomistajalle muun muassa käytettävissä olevista tukipalveluista. Esitutkintaviranomaiselle ei kuitenkaan ole säädetty velvollisuutta ohjata rikoksesta epäiltyä palvelujen piiriin. Valiokunta korostaakin, että jatkossa on entistä tärkeämpää, että poliisi ohjaa asianosaisia palveluihin.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Tukitoimien ja palveluohjauksen turvaaminen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Rikosuhripäivystyksen rahoitusta ollaan leikkaamassa, joskin rahoitukseen suunniteltu leikkaus piene- ni huomattavasti aiemmin suunnitellusta. Myös esimerkiksi Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avus- tuskeskuksen (STEA) rahoitusta järjestöille tullaan leikkaamaan tulevien vuosien aikana, mutta leikkausten kohdentuminen ei ole vielä tiedossa. Myönteistä on, että Nollalinjan ja Naisten Lin- jan rahoitukseen aiemmin suunniteltu leikkaus on peruttu kokonaan.

Saadun selvityksen mukaan nimenomaan lähisuhdeväkivallasta aiheutuvan tuen tarpeisiin tarkoi- tettujen palvelujen uudistuksia ei ole vireillä tai myöskään suunnitteilla, joskin hyvinvointialueil- la ja järjestöissä saattaa olla vireillä erilaisia väkivaltatyön kehittämishankkeita. Hallitusohjel- man mukaan hallitus kuitenkin arvioi kuntia ja hyvinvointialueita velvoittavan lainsäädännön tar- vetta väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamisessa. Kyseinen työ on parhaillaan käynnissä, mutta se ei suoranaisesti liity palvelujen kehittämiseen vaan väkivallan ehkäisyn rakenteiden ja moniammatillisen yhteistyön vahvistamiseen. Mahdollinen asiaa koske- va lainsäädäntö saattaisi kuitenkin välillisesti vahvistaa palveluja, sillä väkivallan vastaisen työn koordinaation ja eri toimijoiden välisen yhteistyön ollessa mahdollisimman sujuvaa pystyttäisiin nykyistä paremmin tarjoamaan asiakkaalle niitä palveluja, joita hän tarvitsee.

Valmistelussa on parhaillaan myös lastensuojelulainsäädännön uudistus, jonka yhteydessä on tar- koitus muun muassa selvittää vakavasti väkivaltaisten nuorten hoito- ja kuntoutusketjun toimi- vuus. Lisäksi valmistelussa on säädösmuutoksia alaikäisten nuorten integroidun ja suljetun kun- toutuspalvelun perustamiseksi. Palvelu olisi tarkoitettu vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttävi- lle sekä rikoksia tekeville lapsille. Uudistushankkeilla on merkitystä myös lähisuhdeväkivaltaa käyttäville lapsille.

Edellä selostetun valossa lakivaliokunta pitää välttämättömänä, että lähisuhdeväkivallan sovitte- lusta luovuttaessa erityistä huomiota kiinnitetään riittävien tukipalvelujen ja palveluohjauksen turvaamiseen ja ryhdytään välittömiin toimiin palveluohjauksen sekä tukipalveluiden vahvista- miseksi ja resursoimiseksi. Erityisesti väkivallan tekijöille tarkoitettuja palveluja on tärkeää ke- hittää. Valiokunta korostaa myös lapsen edun ja oikeuksien näkökulmasta sen tärkeyttä, että van- hemmilla ja perheillä on lähisuhdeväkivallan sovittelusta luovuttaessa käytettävissään muita tu- kipalveluja vanhempien välisten konfliktien käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi mahdollisimman nopeasti. Myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa katso- nut, että tukipalveluita ja niihin ohjaamista on kehitettävä määrätietoisesti (TyVL 13/2024 vp, s. 3). Lakivaliokunta ehdottaa edellä todetun johdosta lausuman hyväksymistä (*Valiokunnan lau- sumaehdotus 1*).

On myös tärkeää, että uudistuksen toimivuutta seurataan muun muassa siitä näkökulmasta, mitä käytännön vaikutuksia lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumisella on uhrien ja epäiltyjen tuen ja avun saamiseen.

Toimeenpano ja seuranta

Edeltä ilmenevän perusteella lakivaliokunta pitää välttämättömänä, että lähisuhdeväkivallan so- vittelun kiellon soveltamista, toimivuutta ja vaikutuksia seurataan tarkoin ja asiasta annetaan la- kivaliokunnalle selvitys vuoden 2028 loppuun mennessä.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Seurata tulee muun muassa lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon vaikutuksia uhrien asemaan ja uhrien kokemuksia lainmuutoksesta, kuten sitä, miten he ovat kokeneet rikosprosessin verrattuna sovitteluun. Tarpeen on seurata myös lähisuhdeväkivaltarikosten epäillyille ja uhreille tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä, yhdenvertaista saatavuutta ja resursointia sekä sitä, miten palveluihin ohjaaminen käytännössä toteutuu. Myös vaikutuksia lapsiin on seurattava. Seurata tulee niin ikään lähisuhdeväkivaltarikosten käsittelyssä ja käsittelymäärissä eri rikosprosessiketjun vaiheissa tapahtuvia muutoksia sekä poliisille, syyttäjille ja tuomioistuimille osoitettujen määrärahojen riittävyyttä.

Lainmuutoksen jälkeenkin lähisuhdeväkivaltaa voidaan sovittaa muutoin kuin sovittelulain mukaisessa menettelyssä. On tärkeää, että lainmuutoksen vaikutuksia myös tällaisiin sovitteluihin sekä niitä koskeviin viranomaiskäytäntöihin ja etenemiseen rikosprosessissa seurataan.

Valiokunta ehdottaa edellä esitetystä lausuman hyväksymistä (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

3 a §. Läheiseen kohdistuneen rikoksen sovittelua koskevat rajoitukset. Pykälässä säädetään läheiseen kohdistuneen rikoksen sovittelua koskevista rajoituksista.

Pykälän 1 momentin mukaan soviteltavaksi ei saa ottaa seuraavia epäillyn läheiseen kohdistuneita tahallisia rikoksia: 1) väkivaltaa sisältävät rikokset; 2) rikoslain 20 luvussa tarkoitetut seksuaalirikokset; 3) rikoslain 21 luvussa tarkoitetut henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset; 4) rikoslain 25 luvun 1 §:ssä tarkoitettu vapaudenriisto, 2 §:ssä tarkoitettu törkeä vapaudenriisto, 3 §:ssä tarkoitettu ihmiskauppa, 3 a §:ssä tarkoitettu törkeä ihmiskauppa, 7 §:ssä tarkoitettu laitton uhkaus, 7 a §:ssä tarkoitettu vainoaminen tai 8 §:ssä tarkoitettu pakottaminen; 5) rikoslain 31 luvun 1 §:ssä tarkoitettu ryöstö tai 2 §:ssä tarkoitettu törkeä ryöstö. Sovittelun kiello koskee myös edellä mainittujen rikosten rangaistavaa yritystä (2 mom.).

Väkivallan tai lähisuhdeväkivallan käsite ei ole yksiselitteinen, ja hallituksen esityksessä lähisuhdeväkivalta on ymmärretty ilmiönä laajasti. Nämä seikat huomioon ottaen lakivaliokunta pitää sääntelyn ennustettavuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen kannalta tärkeänä, että laissa luettelaa ne rikosnimikkeet, joita lähisuhdeväkivallan sovittelun kiello koskee. Valiokunnalla ei ole huomauttamista säännöksen kattamiin rikosnimikkeisiin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa käytetty ilmaisu "väkivaltaa sisältävä rikos" on osin päällekkäinen momentin myöhemmissä kohdissa yksilöityjen rikostyyppien kanssa. Vaikka osa rikoksista, joiden sovittelu tulee kielletyksi, voi sisältää väkivaltaa, niiden tunnusmerkistö voi täytyä myös ilman väkivallan käyttämistä (esimerkiksi raiskaus tai ryöstö). Lisäksi esimerkiksi entiseen puolisoon kohdistuva vainoaminen voidaan mieltää melko tyypilliseksi esimerkiksi lähisuhdeväkivallasta, vaikka tekoon ei varsinaista väkivaltaa sisällykään. Väkivaltaa sisältävät rikokset kuitenkin mainitaan 3 a §:n 1 momentin 1 kohdassa nimenomaisesti, jotta sovittelulain sääntely seuraaisi automaattisesti rikoslakiin mahdollisesti tulevaisuudessa tehtäviä muutoksia eli jotta kaik-

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

kien väkivaltaa sisältävien rikosten sovittelu olisi kiellettyä silloin, jos rikos on kohdistunut epäillyn läheiseen. Lakivaliokunta pitää esityksessä omaksuttua ratkaisua hyväksyttävänä, vaikka tätä lakiteknisestä ratkaisusta seuraa, että ehdotetun 3 a §:n 1 momentissa luetellut rikokset ovat osittain päällekkäisiä keskenään. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että myös voimassa olevassa sovittelulaissa (13 §:n 2 mom.) käytetään ilmaisua "väkivaltaa sisältävä rikos" eikä sen soveltamisessa ole saadun selvityksen mukaan ollut tulkintaongelmia.

Pykälän 3 *momentti* sisältää asianomistajarikoksia koskevan poikkeuksen läheiseen kohdistuneiden rikosten sovittelun kiellosta. Valiokunta pitää lähtökohtaisesti perusteltuna sitä, ettei lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellosta koske asianomistajarikoksia. Asianomistajarikosten osalta painostamista voi liittyä jo siihen, ettei uhri ilmoittaisi rikosta syytteeseen pantavaksi.

Edellä yleisperusteluissa esittämäänsä viitaten lakivaliokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään poikkeus, jonka mukaan rikoksen saa kuitenkin ottaa soviteltavaksi, jos rikos kohdistuu alaikäisen epäillyn huoltajaan tai sukulaiseen eikä siitä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Momentti on selkeyssyistä aiheellista jakaa lainsäädäntöteknisesti siten, että 1 kohta koskee asianomistajarikoksia ja 2 kohta rikoksia, joissa epäiltynä on alaikäinen.

Momentin 2 kohdassa tarkoitettu poikkeus mahdollistaa sovittelun, kun kyse on alaikäisen huoltajaansa, vanhempansa, isovanhempansa, sisaruskeensa tai muuhun sukulaiseensa kohdistamasta lievistä rikoksista. Johdonmukaisuussyistä poikkeus koskee alaikäisen sisaruskeensa tai muuhun sukulaiseensa, kuten serkkuun, kohdistamaa tekoa sisaruksen tai muun sukulaisen iästä riippumatta. Sisarus tai muu sukulainen voi siten olla ala- tai täysi-ikäinen. Valiokunta kuitenkin painottaa, että väkivallan sovittelua arvioitaessa selvitetään jatkossakin aina huolellisesti, että sovittelulain 2 §:ssä säädettyt sovittelun yleiset edellytykset täyttyvät ja ettei taustalla ole painostusta eikä rikokseen liittyviä piirteitä esimerkiksi kunniaan liittyvästä väkivallasta. Sovittelutoimiston on siten tärkeää pyrkiä huolellisesti varmistumaan edellä mainituista seikoista, erityisesti uhrin ollessa alaikäinen.

Yleisperusteluissa esitetyin perustein kohta ei kata seurustelusuhteita eli se ei mahdollista sellaisen rikoksen sovittelua, jonka alaikäinen epäilty on kohdistanut seurustelukumppaniinsa.

Poikkeus koskee käytännössä vain lieviä pahoinpitelyjä, sillä muista rikoksista, joiden sovittelu olisi ehdotetun 3 a §:n 1 momentin mukaan kiellettyä, on säädetty ankarampi rangaistus kuin pelkkä sakkorangaistus.

13 §. Asioiden ohjautuminen sovitteluun. Voimassa olevan pykälän 2 *momentin* mukaan vain poliisi- tai syyttäjäviranomaisella on oikeus tehdä aloite sovitteluun ryhtymisestä, jos kyseessä on väkivaltaa sisältävä rikos, joka on kohdistunut rikoksesta epäillyn puolisoon, lapseen, vanhempaan tai muuhun heihin rinnastettavaan läheiseen. Esityksessä ehdotetaan momentin kumoamista tarpeettomana, koska tällaisten rikosten sovittelu ehdotetaan 3 a §:ssä kokonaan kielletyksi.

Valiokunta ehdottaa edellä alaikäistä rikoksesta epäiltyä koskevan poikkeuksen lisäämistä 3 a §:n 3 momenttiin, mikä mahdollistaa sovittelun, kun kyse on alaikäisen huoltajaansa tai sukulaiseensa kohdistamasta lievistä rikoksista. Näissä tapauksissa on perusteltua, että aloiteoikeus sovitteluun ryhtymiseen säilyy jatkossakin poliisi- ja syyttäjäviranomaisilla. Tämän vuoksi pykälän

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

2 momentti on tarpeen säilyttää tällaisia tapauksia varten valiokunnan ehdottamin tarkistuksin. Johtolauseetta tulee tämän vuoksi tarkistaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 130/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy kaksi lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

~~kumotaan rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) 13 §:n 2 momentti,~~

muutetaan rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) 12 §:n 3 momentti ja 13 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 12 §:n 3 momentti laissa 680/2015, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §

Läheiseen kohdistuneen rikoksen sovittelua koskevat rajoitukset

Soviteltavaksi ei saa ottaa rikoslain (39/1889) 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön kohdistunutta tahallista:

- 1) väkivaltaa sisältävää rikosta;
- 2) rikoslain 20 luvussa tarkoitettua seksuaalirikosta;
- 3) rikoslain 21 luvussa tarkoitettua henkeen ja terveyteen kohdistuvaa rikosta;
- 4) rikoslain 25 luvun 1 §:ssä tarkoitettua vapaudenriistoa, 2 §:ssä tarkoitettua törkeää vapaudenriistoa, 3 §:ssä tarkoitettua ihmiskauppaa, 3 a §:ssä tarkoitettua törkeää ihmiskauppaa, 7 §:ssä tarkoitettua laitonta uhkausta, 7 a §:ssä tarkoitettua vainoamista tai 8 §:ssä tarkoitettua pakottamista;
- 5) rikoslain 31 luvun 1 §:ssä tarkoitettua ryöstöä tai 2 §:ssä tarkoitettua törkeää ryöstöä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös siinä tarkoitetun rikoksen yritystä, jos yritys on säädetty rangaistavaksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, rikoksen saa kuitenkin ottaa soviteltavaksi, jos: ~~syyttäjä ei saa nostaa rikoksesta syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.~~

1) syyttäjä ei saa nostaa rikoksesta syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi; tai

2) rikos on kohdistunut alaikäisen epäillyn huoltajaan tai sukulaiseen eikä siitä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa.

12 §

Valtion varoista maksettava korvaus

— — — — —
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona 8 §:n 1 momentissa tarkoitetuille palveluntuottajille. Jaon perusteena ovat palveluntuottajien toimialueiden asukasluku, pinta-ala ja rikollisuustilanne varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden lopussa. Asukaslukuna käytetään väestötietojärjestelmän vuositilastoa, pinta-alalukuna Maanmittauslaitoksen vuositilastoa maa-alueen ja makean veden alueen pinta-alasta ja rikollisuuskukuna Tilastokeskuksen vuositilastoa poliisin tietoon tulleista rikoslaissa rangaistaviksi säädettyistä rikoksista. Varainhoitovuodella tarkoitetaan tässä laissa sitä kalenterivuotta, jolle korvaus on myönnetty. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa päätöksellään palveluntuottajan lopullisen korvauksen, joka on enintään sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuneiden todellisten kustannusten suuruinen.
— — — — —

13 §

Asioiden ohjautuminen sovitteluun

— — — — —
Vain poliisi- tai syyttäväviranomaisella on kuitenkin oikeus tehdä aloite sovitteluun ryhtymisestä, jos kyseessä on 3 a §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rikos, ~~joka on kohdistunut rikoksesta epäillyn puolisoon, lapseen, vanhempaan tai muuhun heihin rinnastettavaan läheiseen.~~

Arvioidessaan käsiteltävänä olevan asian soveltuvan 3 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti sovitteluun poliisi- tai syyttäväviranomaisen tulee tiedottaa rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille sovittelumahdollisuudesta ja ohjata heidät sovitteluun, jollei kyse ole rikoksesta, jota ei 3 a §:n mukaan saa ottaa soviteltavaksi. Jos rikoksesta epäilty tai rikoksen uhri on alaikäinen, tieto sovittelumahdollisuudesta tulee antaa myös tällaisen henkilön huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Vajaavaltaiseksi julistettua täysi-ikäistä henkilöä koskevassa asiassa tieto tulee antaa vajaavaltaisen lisäksi hänen edunvalvojalleen.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Rikosta, joka on kohdistunut rikoslain 21 luvun 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön, saa tämän lain 3 a §:n estämättä sovittaa, jos sovittelua koskeva aloite on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa ja kehittää vanhempien, perheiden sekä lähisuhdeväkivallasta epäiltyjen ja uhrien tukea ja palveluja sekä palveluihin ohjausta samoin kuin huolehtii tuen ja palvelujen riittävästä rahoituksesta lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon soveltamista, toimivuutta ja vaikutuksia sekä antaa asiasta lakivaliokunnalle selvityksen vuoden 2028 loppuun mennessä. Seurata tulee muun muassa lähisuhdeväkivallan sovittelun kiellon vaikutuksia uhrien asemaan ja uhrien kokemuksia lainmuutoksesta sekä lähisuhdeväkivaltarikosten epäillyille ja uhreille tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja yhdenvertaista saatavuutta, resursointia samoin kuin palveluihin ohjaamisen toteutumista käytännössä. Myös vaikutuksia lapsiin on seurattava. Lisäksi seurata tulee lähisuhdeväkivaltarikosten käsittelyssä ja käsittelymäärissä eri rikosprosessiketjun vaiheissa tapahtuvia muutoksia sekä poliisille, syyttäjille ja tuomioistuimille osoitettujen määrärahojen riittävyyttä. Niin ikään vaikutuksia lähisuhdeväkivaltarikosten sovitteluun muutoin kuin sovittelulain mukaisessa menettelyssä tulee seurata samoin kuin vaikutuksia tällaisia sovintoja koskeviin viranomaiskäytäntöihin sekä etenemiseen rikosprosessissa.*

Helsingissä 29.11.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Alviina Alametsä vihr
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Milla Lahdenperä kok

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Marja Tuokila

valiokuntaneuvos Mikko Monto